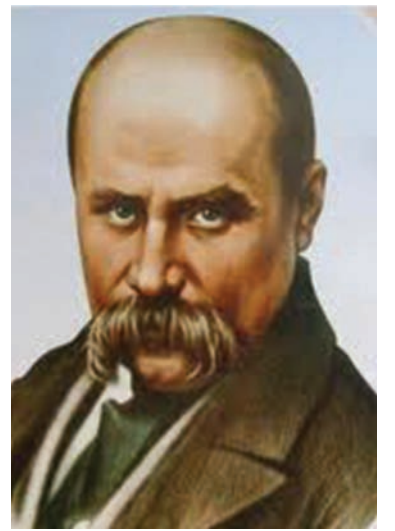

Український ВІСНИК

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXV. № 15-18 (серпень-вересень) 2018

Прочитайте:

- ❖ Бухарестські українці відзначили 27-му річницю Незалежності України
- ❖ 25-ий випуск Буковинського міжнародного фестивалю «Співжиття»
- ❖ Гуцули свято шанують своїх ватажків
- ❖ Невідомий автор про Голодомор в Україні (1932-1933 рр.)
- ❖ Герби стародавніх населених пунктів Буковини як цінне історичне джерело
- ❖ Завжди на першій місці
- ❖ Сторінка гумориста
- ❖ Дитячі сторінки

Красива осінь вишиває клени
Червоним, жовтим, срібним, золотим.
А листя просить: – Виший нас зеленим!
Ми ще побудем, ще не облетим.

А листя просить: – Дай нам тої втіхи!
Сади прекрасні, роси – як вино.
Ворони п'ють надкльовані горіхи.
А що їм, чорним? Чорним все одно.

Ліна КОСТЕНКО

Бухарестські українці відзначили 27-му річницю Незалежності України

Вже стало традицією, щоб українці Бухареста організували в День Річниці Незалежності України урочистий захід, присвячений цій даті. Цього року сталося так, що через різні причини, а особливо через літні канікули і відпустки, не змогли зібрати достатньо артистів і публіки, щоб провести належний концерт. І все-таки хотілось зустрітися хоч у нашій домівці, щоб таким чином відмітити 27-му річницю Незалежності і 100-річчя відродження державності України. І здійснили ми це якраз на другий день після зустрічі у Посольстві України, присвяченій тій самій події.

І так, 1-го вересня був організований «Круглий стіл» на вище вказану тему і на який вдалося зібрати багато особистостей, які стосувалися цієї теми, цих двох історичних подій: проголошення Незалежності України і відновлення державності України 100 років тому. Це співпадає із цьогорічним сторіччям об'єднання Румунії.

Я мала честь відкрити захід і привітати досить велику кількість учасників свята – українців, але й інших національностей, друзів нашої філії - румунів і представників різних національних меншин, а особливо почесних гостей, яких запросили до президії і промови яких ми мали приємність послухати. А це були: радник-посланник Посольства України в Румунії п. Євген Левицький, заступник голови СУР, письменник Михайло Трайста, голова філії Тульчанської філії СУР Дмитро Черненко і його дружина Штефанія, історик за професією Карол Коеніг, колишній директор Міністерства культури Румунії та докторанд історії, відомий нашій громаді Йонуц Муту. Всі вони виголосили цікаві доповіді і промови, які викликали зацікавленість у присутніх. Але і зі сторони публіки могли послухати змістовні думки, твердження чи вітання, як: від представниці Союзу Еленів, викладачки грецької мови Анни Нікола, від Союзу Поляків «Дом Полскі» пані Евдженії Дуци, від подруги

українки Віолети Цігинеску, яка довго побувала в Італії, а зараз прилучилася до нашої організації, від українки із Донецька Наталії Плешкан-Ріжко, яка приєдналася із мужем румуном до нашої громади (в СУРі, як і в церкві), від Валентина Чонту, грека за походженням з дружиною Ралукою, україankoю із Старої Кілії та багатьох інших.

Під час виступів, а між ними були показані відеопроєктом, яким вміло керував наш студент із Тульчі Адріян Бода: запис параду Збройних сил України, що відбувся у Києві в День Незалежності, документальний фільм «Між Гітлером і Сталіном» та збережені співи колишнього ансамблю «Зоря».

Актриса Дойна Гіцеску на цей раз із захопленням прочитала кілька поезій науковця і поета Джордана Даниленка. Він також продекламував кілька власних цікавих поезій на мові своїх предків, добруджських українців.

Під самий кінець ми мали сюрприз, щоб наше зібрання привітав гість із України. Мій родич із буковинських Мамаївців, села мого батька, Василь Бойчук, відомий деяким із нас, як політичний і громадський діяч, зупинився в столиці Румунії, щоб поїхати далі з сім'єю на відпочинок.

Вечір закінчився славнозвісною народною піснею, якою бухарестська організація привітала теплу і щирю публіку, «Ой, зелене жито, зелене, хорошії гості у мене», виконаною солістками колишньої «Зорі», під акомпанемент акордеоніста Богдана Костюка, а пісні лилися і в продовженні свята при дружній вечері, як це буває щоразу на наших культурних дійствах. В той самий час українське вітання «Слава Україні! Героям слава!», яке вивчили всі учасники свята, постійно звучало поміж нами! Дякую всім за участь, а нашому оргкомітету за підтримку й допомогу!

Слід згадати, що українська громада Бухареста ще провела один захід, присвячений річниці незалежності України. 26 серпня в церкві із українським богослужінням, що у Друмул Таберей, разом із працівниками Посольства України в Румунії, на чолі із радником-посланником Євгеном Левицьким, отець Дмитро Колотило провів спільний Молебень за Україну.

Дай, Боже, Україні довгожданого миру, спокою і процвітання, а її Українській Православній Церкві – повернення автокефалії і вистраждалої свободи!

Ярослава-Орися КОЛОТИЛО,
голова Бухарестської
філії СУРу

УКРАЇНЦІ РУМУНІЇ ПРОЖИВАЮТЬ НЕ ТІЛЬКИ В ІСТОРИЧНИХ АРЕАЛАХ

Коли йдеться про українську Діаспору, на газетних шпальтах, сторінках журналів чи навіть у солідних працях про історію українців часто-густо подибуємо вираз «Українського цвіту – по всьому світу». Від нього начебто віє гордістю, мовляв, а дивись, куди їх занесло, легко-сумною ностальгією за тими, хто покинув рідну землю і подався у безвість, а навіть, можливо, і незлобивою заздрістю – чи не відкрили наші земляки «ельдорадо» за морями-океанами і загрибають там золото обома руками? Йдеться про тих українців, котрих доля закинула до обох Америк, Канади, Австралії чи в інші «закутки» нашої такої велико-малої і такої круглої Землі.

А втім, аби констатувати розсіяність українців не треба ходити за моря-океани, розстелити на столі карту світу, вертити зліва-направо чи справа-наліво глобусом. А повернутися додому, до офіційних статистик, зокрема до результатів переписів населення Румунії. І тоді кожний, хто мислить себе українцем, збагне скільки українці наче спалили за собою мости і подалися в інше середовище (мовне, культурне) – за 50, 100, 200, 300 чи 500 км від рідного порога. По відношенню до зон з компактним українським населенням вони наче наша «діаспора». Бо маючи всі демократичні права, вони не мають можливості користуватися ними. Ні мови рідної навчатися у школі, ні божого слова почути у церкві по-українськи, ні газети української передплатити, бо, розповсюджуючись безплатно, українські часописи і журнали не занесені до Каталога преси.

Статистика засвідчує, що в усіх повітах Румунії, крім тих, в яких існують компактні громади, живуть українці – від кількох десятків до кількох сотень. А якщо в іншомовному та іншокультурному середовищі вони визнають свою національність – це означає, що вони українці справжні.

Ось офіційні дані за передостаннім переписом населення місцепроживання українців по повітах, в алфавітному порядку, які не є традиційними українськими «ареалами».

АЛБА – 39	ГОРЖ – 33
АРАД – 840	ГАРГІТА – 29
АРДЖЕШ – 29	ГУНЕДОАРА – 239
БАКЕУ – 51	ЯЛОМІЦА – 12
БІГОР – 107	ЯССИ – 50
БІСТРИЦА-НЕСЕУД – 104	МЕГЕДІНЦЬ – 28
БРАШОВ – 89	МУРЕШ – 41
БРЕЙЛА – 21	НЯМЦЬ – 42
БУЗЕУ – 11	ПРАГОВА – 34
КАЛАРАШ – 16	СЕЛАЖ – 39
КЛУЖ – 129	СІБІУ – 55
КОНСТАНЦА – 257	ТЕЛЕОРМАН – 5
КОВАСНА – 28	ВАСЛУЙ – 9
ДИМБОВІЦА – 18	ВИЛЧА – 29
ДОЛЖ – 26	ВРАНЧА – 15
ГАЛАЦЬ – 82	Муніципій БУХАРЕСТ – 566
ДЖУРДЖУ – 13	

За винятком українців з Мараморощини, Сучавщини, Банату, Тульчанського, Ботошанського, Арадського, Сатумарського, Яського повітів, Бухареста, Галацу, всі інші українці не мають доступу до організованого культурного життя, до української преси, української книги. А це майже 1600 українців. Та з чистим сумлінням цифру можна подвоїти, бо відомо ж, що багато українців (це можна простежити на Буковині) пишуться

румунами, не забуваючи однак свого коріння.

Та що знаємо ми, на рівні СУРУ, про українців з Бігорського, Бістрица-Несеудського, Брашовського, Констанцького, Гунедорського, Муреського, Сібіуського та інших повітів? Майже нічого. А що знають вони про нас? Мабуть, також дуже-дуже мало. Можливо, вряди-годи бачать по національному телебаченню передачі про українців, виступи наших формацій.

Не буду нереалістом і не скажу, що представники СУРУ повинні взяти на плечі трайсту з нашими газетами, розшукати адреси цих українців, а потім розносити їм публікації по містах і селах цілої країни. Але щось таке можна зробити. Можна б поїхати, наприклад, до Гунедоари, зв'язатися там з органами місцевої влади і за списками перепису населення налагодити контакти з нашими земляками. Добре знаю, що в Гунедоарі є немало вихідців з Серету, Негостини, Вашківців. І зараз можу назвати дівочі прізвища кількох моїх колег з Негостини, котрі пішли учителювати до Гунедоари, чи хлопців, що стали там ставларями. Я певен, що в Гунедоарі можна б навіть заснувати сурівську організацію. Та і вихідців з Мараморощини немало в селах цього повіту. Навіть в одній з телепередач їх показували, і там одна жінка жалілася, що їх дітей нікому навчати у школі рідної мови. На цій основі я написав минулими роками статтю під назвою «Хто піде учителем у Пожогу?».

Та візьмімо промовистіший приклад – місто Ясси.

Ще кілька років тому ми нічого не знали про українців цього міста, а зараз там маємо сильну сурівську організацію. Значить – можна!

Тепер добру справу робить СУРУ, висилаючи наші часописи і журнали українцям багатьох міст Румунії – у Бакеу, Браїлу, Каракал та ін.

Може, тим, кому тепленько і безжурно живеться під крилом СУРУ, мої тривоги і пропозиції будуть здаватися зайвим клопотом. Раджу їм трішки помізкувати і зрозуміти, що наш український світ не тільки той, як кажуть, що «за вікном», чи там, де українці живуть великими громадами, а і всюди там, де мовиться рідне слово.

М. МИХАЙЛЮК

ОГОЛОШЕННЯ

Союз українців Румунії організує Міжнародну конференцію «Українці Румунії. Історія, сучасність та перспективи» II-ий випуск), яка відбудеться 8-10 листопада, 2018 р. у Бухаресті.

Участь у конференції безкоштовна. Проживання та харчування забезпечені Союзом Українців Румунії.

Всіх хто хоче взяти участь у конференції просимо заповнити реєстраційну форму конференції і надіслати її до 20 жовтня 2018 року, на слідуючий адрес trona2007@gmail.com

РЕЄСТРАЦІЙНА ФОРМА УЧАСНИКА КОНФЕРЕНЦІЇ

Прізвище, ім'я, побатькові:

Науковий ступінь:

Вчене звання:

Місце праці і посада:

Контактна адреса (номер телефону та e-mail):

Назва статті:

Форма участі у конференції:

- очна (участь у заходах конференції, публікація статті у збірнику конференції)

- заочна (публікація статті у збірнику конференції)

Які технічні засоби Вам необхідні для виступу?

- проектор, екран

- озвучення презентації

інші:

Питання з проведення конференції надсилайте на адресу trona2007@gmail.com

Телефони оргкомітету 021 222 07 37; 0751 109 169 (контактна особа – МихайлоТРАЙСТА).

ВИХОВАННЯ У ДУСІ ВІРИ І ЛЮБОВІ ...

Господь Бог сотворив світ і прикрасив його чудовими краєвидами, цікавими птахами, комахами, звірями ... І завершив святе діло творінням **людини**, яку обдарував любов'ю і розумом.

Із превеликої любові до свого творіння, Бог присвятив людині всі земні чудеса та надав ще можливість здобути царство небесне. Ще один надзвичайний дар, який Творець подарував людям, це **діти** ... маленькі душі, в яких стільки любові, лагідності, ніжності ... Діточки неначе чарівні квіти, вони прекрасають життя батьків, дідусів, родини, суспільства, в одному слові наше земне буття.

Діти – це надія батьків, від них залежить майбутнє ... Господь Бог сотворив людину не тільки для того, щоб наповнити і прикрасити й цей зем-

ний світ, але й надав людині змогу подолати всі земні перепони для здобуття вічності, небесного царства, керуючись божими порадами із **Святого Письма**.

Ісус Христос повчає: «Залишіть дітей до мене!». Так твориться правильне виховання дітей, під божою ласкою та охороною, у Святій Церкві.

Якщо батьки із любов'ю виховують дитину в душі віри і правди, вони забезпечують їй моральні, солідні принципи, такі необхідні для справжнього майбутнього дорослого. Тому що людина не тільки тіло, але й душа, яка допоможе їй здобути небесне царство.

Для цього потрібно пильно й уважно прислуховуватись до святих повчань, глибокий зміст яких можна зрозуміти лишень у Святій Церкві, де Творець мовить до свого творіння через своїх служителів. Всі такі корисні, повчальні навчання насолоджують нам щоденне життя, забезпечують мирне та спокійне проживання із нашими ближніми.

Гарна духовна подія відбулася у моєму рідному селі, у Негостині, на велике свято Вознесіння Ісуса Христа, яке вважається ще Святом національних героїв. До Святої Церкви завітали учні школи села із своїми викладачами, щоб почути боже слово і дати пошану тутешнім героям.

У виставі учнів перепліталися два види віршів, патріотичний і духовний. Із цього можна усвідомити що справжній патріот це насамперед людина, яка керується божими правилами ... Господь наказує: «Люби ближнього, як самого себе». Саме це і уточнив парох села, отець Даніел Петрашук, який змалював учням і нам, дорослим, живий приклад служіння Господу, даючи приклад героїв, тих людей, які пожертвували власним життям на користь своїх ближніх. Отець продовжив своє слово теплими духовними порадами: «Служити Господеві означає жити в душі віри до Бога і любові до ближнього, любити Бога і давати йому славу за те, що ми існуємо, можемо помилуватися такими чудовими земними скарбами та одно-

часно старатися здобути і царство небесне.

Коли вважаємо, що любимо нашого ближнього, нехай поміркуємо чи ми здатні поважати його, допомогти йому, підтримати коли потрібно і також пожертувати собою із любові до ближнього...»

Такі слова почули присутні учні і, мабуть, у їхніх серцях відбувся важливий порух, відгук якою відзначиться протягом часу.

Церква і Школа – дві важливі інституції, які вважаються просвітителями людини... Церкву Ісуса Христа ніхто і ніколи не завоює... Якщо школа веде свою місію під охороною та благословінням святої церкви, то Господь Бог поповнить там, де буде потрібно, і благословить та спасе свій народ, нащадки якого розвиватимуться у душі віри і любові на **славу Божу**...

Анка МАЙДАНЮК ШТЮБІАНУ

Фото авторки

НАСТАЄ ОСІНЬ

Чи довге, чи коротке літо було, чи тепле, чи холодне, але воно вже пройшло. У нас, на Буковині, осінь приходить скоро. Тепер настала золота осінь і люди почали збирати врожай. Пшеницю зібрали давно, а тепер копають картоплю, буряки, жнуть кукурудзу, збирають городнину: цибулю, моркву, огірки, помідори, фасулю, капусту й інші. Всій радіють, що Бог святий дав нам такий гарний врожай. Робітні дні проходять скоро, навіть нема часу подумати, але в неділю і в свята люди йдуть до церкви на службу Богу, подякувати і помолитися.

Осінь починає і для діточок, для учнів, вони чекають початок школи. Родичі бігають і приготівляють дітей для школи, купують їм те все, що потрібно. Осінь починає малювати листочки по деревах, а вітер повіває і вкриває землю гарними килимами. Доц перепадає згуста, погода міняє своє обличчя. Господині приготівляють різні консервовані припарати на зиму.

Осінь багата і на народні свята. Як кінчається літо, починають і церковні храми. Так відбувся церковний храм в моїм ріднім селі Марицеї 15 серпня, коли святкується Успіння Святої Богородиці. Це моє рідне село і я завжди ходила на храм до моєї родини. Колись робилися танці на толоці, там грала музика на високому помості. Хто хотів замовити спеціальну мелодію, то потрібно було заплатити. Парубки завивали 5 левів в папір, в'язали на пражину і подавали на висоту музикантам. Рано ходили до церкви, а з полудня приймали гостей храмових. Потім виходили на танець на толоку. Тепер вже нема того, що було колись, все помінялося. І тепер грають різні музики на сцені, співають пісні, але не ті, що колись доходили до серця. Марицея українське село, я його так знаю і колись співали по-українськи. Як приходила на храм, мої рідні завжди просили мене співати українських пісень. Ніколи не можу забути, що всі разом співали ті пісні, що зворушують душу і серце. Ми повинні їх ніколи не забувати, а передавати далі.

Минуло вже 40 років, відколи я пішла з Марицеї, але ніколи не забуваю

своє рідне село. Тут зустрічаюся з рідними, балакаємо, розповідаємо про наше життя. Біля рідної старої хати, котра ще стоїть, збудована нова хата. Село стало гарніше, побудувалися нові хати, люди господарні і знають, що все йде вперед, але не забувають свої звичаї. На храму на столі мусить бути студенець з кугута, зупа з курки з тістом домашнім і галушки, замащені в печі, а решта теперішні комерційні додатки.

Написав Микола Корсюк, а я сподобала його вірш про осінь:

«А все-таки літо,
В душу перелите,
не покидає мене, –
осінь багряна
така бажана

радість несе,
сади палають,
яблуні горять
до осені,
плоди до землі клоняться»

Феліція ГРИГОРАШ

І знову ми разом

*Літа минають,
Літа минають
І їх ніяк не зупинить...*

Літа минають... Так звучить народна пісня, і хоч минуло більш як півстоліття, випускники українського ліцею міста Сігеу вирішили зустрітися знову.

Пригадую, як напередодні закінчення шкільного року, коли ввійшла в наш клас добродійка пані Олександра Онищук, професор історії, і сказала: «Дорогі діточки, пам'ятайте, що цей рік увійде

в історію назавжди! Сьогодні, вперше в історії людства, людині вдалося відірватись від землі і полетіти в космос.»

Це було 12 квітня 1961 р., коли перший космонавт Юрій Гагарін бачив земну кулю з Космосу і облетів її за 108 хвилин.

Для нас, випускників, 1961 р. справді став незабутнім, бо і ми «вилетіли», не в космос, а з шкільних парт, більшість з нас у вищі заклади навчання і обрали різні професії: інженера, лікаря, аптекаря, панотця, викладача історії, географії, математики, професора фізкультури; дві медсестри, бухгалтер, техніки, учителі і службовці.

Слід згадати зразкову учительку, покійну Марту Бота (Русинко), дитячу письменницю.

Найбільше успіхів досяг наш колега Іван Арделян, випускник Клузького фізико-математичного факультету, автор багатьох наукових праць, які принесли йому хвалу і шану не тільки в нашій країні, але і за кордоном.

Його знають вчені з Франції, Канади, США, Індії, він заслужив звання *Doctor Honoris Causa* Арадського Інституту. Але це не все! Він обдарований і літературним хистом – поет, автор численних збірок українською та румунською мовами, член Спілки письменників Румунії.

Всі наші досягнення завдячуються не тільки нашому труду, а і нашим викладачам ліцею, які нам передали не тільки знання, але і любов до науки і праці.

Зустріч відбулася 14 липня 2018 року в мальовничому кутку – під лісом – села Верхня Рона, в готелі «Cornet».

Свято нашої зустрічі відкрив поважний професор Клузького університету Михайло Крамар, бувший наш викладач психології та музики. Теплими і щирими словами привітав нас, а ми були раді і

В КИЄВІ ВІДБУВСЯ ІІ-ий КОНГРЕС СКУМО І ФОРУМ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ДІАСПОРИ «КИЇВ 2018»

24-29 серпня 2018 р. у Києві відбувся другий Світовий Конгрес Українських Молодіжних Організацій, в якому взяли участь представники молоді діаспори та України, представники влади, міністерств та відомств, які співпрацюють з молоддю і діаспорою, гості з понад тридцяти країн світу.

Шість представників від Молодіжної Організації Союзу Українців Румунії прийняли участь в неофіційній частині, яка відбулася з 24 по 26 серпня 2018 р. та складалася з різноманітних тренінгів, семінарів, зустрічей і екскурсій. А потім і на офіційній частині Форуму 27-29 серпня 2018 р., коли і відбувся 2-й Конгрес СКУМО, - в рамках якого пройшли пленарні засідання, засідання конгресових комісій, робота у секціях, тематичні сесії, панельні дискусії.

На останньому засіданні був визначений новий напрямок розвитку СКУМО та обраний новий президент, голова Української Молодіжної Організації Молодого «Злагода» – Дмитро Лекарцев. Зараз уже почесний президент СКУМО Мирослав Гочак побажав організації процвітання і розвитку, а новому президенту сил на нові проекти.

вдячні, що маємо між нами професора, що приїхав з Клузу разом з дружиною Мотрею.

Була хвилинка мовчання за наших покійних викладачів і за наших чотирьох колег (з 21 випускника), котрі відійшли у вічність.

Забава почалася за столом. Спочатку розмова, потім пісні, деякі ще з наших шкільних років, а нарешті танець, бо хто ж може стриматися, коли Михайло Грижак, славний акордеоніст з Вишньої Рони, розгортає наші душі своїми чарівними звуками і просто чарує нас!

Кілька годин ми забули про наші недуги і були знову молоді, крутилися у вальсах. Пісні звучали весь час, бо наш колега, панотець Степан Федько, своїм прекрасним тенором не давав відпочити нам!

Час проходив дуже приємно і після майже шести годин довелося прощатися, але з надією, що ще зустрінемося і на другий рік – 2019-ий.

Дай Боже, щоб нам пощастило!

Юрій ПЕРЕЖУК

Фото автора

ГУЦУЛИ СВЯТО ШАНУЮТЬ СВОЇХ ВАТАЖКІВ

Це було у сімдесяти роки минулого століття, коли зустрічі українських письменників з читачами відбувалися насамперед під час «Місячника книги на селі». У Сучавському повіті такі зустрічі проходили завдяки зусиллям марамо-рошця Яноша Горвата, котрий працював в повітовому комітеті культури. Тільки завдяки його наполегливості й сміливості перед «органами» «Місячник...» в українських селах проходив з участю письменників, які писали рідною мовою.

На такі зустрічі однієї зими поїхав я з молодим тоді поетом Миколою Корсюком. Одна із зустрічей відбулася у гуцульському селі Бродина.

Прочитали ми свої вірші, тепло сприйняті присутніми, насамперед учителями й учнями, як нараз слово просить літній гуцул. «Хлопці, –

звертається він до нас, – пишите файно, я маю ваші книжки, та коли напишете книжку про нашого ватажка Олексу Довбуша?»

Що ми могли відповісти грамотному гуцулу, який, виявилось, був простим двірником у сільраді? Зніяковілі, наче спіймані на обмані, ми почали пояснювати-виправдовуватися, що про Довбуша написано багато книг видатними українськими письменниками, що нам не під силу звернутися до постаті славного гуцульського опришка...

Гуцул скрушно похитав головою, мовляв, такі розумні пани письменники з Букурешт пишуть всяке та неоднаке, а про Довбуша не вміють...

Отой німий докір мені запам'ятався донині. Тоді я зрозумів, що в свідомості гуцулів, крім бога, незгасно живуть їх славні предки-герої – Олекса Довбуш, Лук'ян Кобилиця та інші. Вони знають про них співанки-балади, на них вони рівняються, ними пишються.

Тоді ще жив Іван Кобилиця, праправнук Лук'яна Кобилиці, в домі якого я був гостем разом із збирачкою гуцульського фольклору,

– Тримаймося, делегати, це наша дорога!
Тримаються наші послы, так як браття рідні,
Опівночі добралися до самої Відні,
А у Відні коло царя стоїть воська много.
Зажурився Кобилиця з довгої дороги,
Бо до царя не пускають – з ким тут говорити?
Аж виходит пан комісар, зачив ся питати:
– А звідки ви, добрі люди, – це я хочу знати.
Кобилиця, славний посол, знає що казати.
Поклонився комісарю від свого народу:
– Позволь мені говорити і дай мені раду.
А комісар йому каже: – То все треба знати,
То, що хочеш говорити, треба записати,
Бо наш цісар своїх послів усіх ще не знає,
Хто не має написане, того не приймає.
Від цісаря два писарі протокол писали,
Кобилиця й делегати три дні вповідали.
Кобилиця й делегати довго говорили,
А тлумачі цісареві все переводили.
Кобилиця вповідає, що нарід бідує,
Через тоту панщину дома не ночує.

Бо Джурджуван, пан великий, волоського роду,
Забрав збіжжє, кукурудзу, забирає й воду.
Ще й до того наказує панщину робити,
А хто годен чи не годен – того треба бити.
Я ек наб'ют невільника, кажут: – Іди, вмийся,
Свому пану Джурджувану іди поклонися.
Іди, кажут, поклонися, поцілуй у руку,
Бо ек цесе ти не зробиш, то дістанеш бука.
Кажут панщину робити – своє пропадає,
Жінки бідні й чоловіки з голоду вмирають.
В Джурджувана коні годні, доста сіна мали,
Наші вівці і корови вже всі поздыхали.
Люди з'їли все кочині, того було мало,
Позбирали всю кропиву – і того не стало.
Писарі аж дивувались, що нарід бідує,
А наш цісар у столиці не знає, не чує.
Він не знає, що панщина вже так докорила –
Не одного молодого в землю положила.
Отак, отак писарики то все ісписали,
А наш посол й делегати того підписали.
Закінчили протоколи, кажут зачекати,
Бо комісар напереді сам пішов в палати.
Іде комісар й Кобилиця, ідуть делегати,
А як прийшли перед царя, стали ся кланяти.
Кобилиця поклонився, ек царям годиться,
Дає письмо цісареві та й слізми умився.
Цісар нишко задивився на посла доста.
Видів – гуцул з Буковини людина не проста.
Цісар письмо розгортає, уважно читає
Та на посла з Буковини косо поглипає.
Сидит цісар та на троні, розложив руками.
– Мої послы з Буковини, що робити з вами?
Кобилиця просит царя: – Дайся ублагати,
Розказ дай у Буковину панщину розгнати

незабутньою Мирославою Шандро, тоді ж я познайомився з народним поетом, мудрим гуцулом Федором Фочуком, чії балади поміщені у збірниках народних співанок Мирослави Шандро.

Наш постійний співробітник, нині покійний учитель Юрій Чига Нісіпіту, родом гуцул, послав до редакції «Українського вісника» дуже цікаві матеріали про гуцульські звичаї й традиції, записи невідомих фольклорних творів. Він постійно спілкувався з старими гуцулами й гуцулками (декотрим з них було по сто літ!), записуючи пісні чи обряди, які з їх відходом з життя мали б пропасти.

Так він прислав прекрасну «Баладу про Лук'яна Кобилицю», невідому, мабуть, фольклористам. Зі скупих даних, наведених Юрієм Чигою, виявляється, що баладу «зложив» якийсь Штефан Петрук у Німеччині (!), закінчуючи її такими рядками: «Це діялося у Сергіях-Путилові в 1848 році. Нам цю пісню про давнину так файно зложили Штефан Петрук в Німеччині – щасливо б прожили».

А балада була записана Любою Петрук від її діда Михайла Петрука.

Михайло МИХАЙЛЮК

БАЛАДА ПРО ЛУК'ЯНА КОБИЛИЦЮ

За Австрії в Буковині панщину робили –
Не давали їсти-пити, ще й до того били.
Та панщина нашим людям дуже докорила,
Не одного чоловіка в землю положила.
Зажурились наші люди, що мають робити,
Бо панщина й Джурджувані вже не дають жити.
Восько пана Джурджувана в хатах провіряють,
О ек найдут у печі ватру – водов заливають.
Вже маєтки забирають, нічо не лишають,
Наші люди з тої біди вже в лісі тікають.
Забирають весь доробок, усе аж до нитки,
Тому пішли наші хлопці уже у опришки.
Нужда, лихо наступили, вже не витримати,
Зачились наші люди докупи збиратись.
У Сергіях при дорозі є хата й криниця,
У тій хаті проживає Лук'єн Кобилиця.
А в неділю дуже рано у дзвони дзвонили,
До Лук'єна прийшов нарід, що аж землю вкрили.
Із Плоскої та із верхів, з самої Вижниці,
Посходились наші люди навкруг Кобилиці.
Посходились добрі люди, одну раду мали:
Кобилицю на тій раді за посла обрали.
Ще й до него вибирають аж чотири люди:
– Ідіть, ідіть до царя, – вам нічо не буде.
Кобилиця поклонився до народу свого:
– Не бійтиси, брати й сестри, не бійтись нікого.
Лук'єн зачив говорити: – Послухайте, люди,
Я вам кажу, Кобилиця, – панщини не буде!
Та ек крикнув Кобилиця на ту гуцулію:
– Виганяймо Джурджуванів аж на Румунію!
Виганяймо та латаймо, аби памнітали,
Аби бірше в Буковині вже не панували!
Ек зачили наші люди Джурджуванів гнати,
То мусіли пани вражі у лісі втікати.
З сокирами і з косами Джурджуванів гнали,
Вже нікого не боялись, бо аж ся сміяли.
А прокляті Джурджувані сили закріпили,
Вернулися з того лісу, наших людей били.
Кобилиця того видит – знає, що робити:
Треба їхати до Відня, з царем говорити.
Кобилиця вже удруге нарід свій скликає,
Бере своїх делегатів, до Відні рушає.
А в них коні, ек вороні, самі сорокати,
Посідали з Кобилицив самі делегати.
Кобилиця підніс руку до свого народу,
Делегати й Кобилиця рушили в дорогу.
А дорога була довга, на штири неділи,
Кобилицю у дорозі ноги заболіли.
Заболіли йому ноги, коні утомлені,
А на конях делегати були зажурилі.
Кобилиця підніс руку до самого Бога:

Цісар каже Кобилиці: – Ви є добрі люди,
Вертайтеся в Буковину – панщини не буде!
Хоча цісар їх потішив, та оте забулось –
Вернулися наші послы, а панщина була.
Вернулися наші послы із самої Відні,
Та немає поратунку головочці бідній.
Нема, нема поратунку, видно що й не буде,
Зажурились в Буковині наші бідні люди.
Джурджувані і жандарми лиш на то чекали:
Кобилицю й делегатів забили в кайдани
Та й погнали до Вижниці – погнали, погнали.
А з Вижниці під Сучаву, до Гурагумору –
«Отут тобі, Кобилице, дамо тобі хрону!»
А тим часом Джурджуван пише до крайсамту:
«Посилайте мені воська, хоч піврегіненту.»
Чи ви чули, добрі люди, таке дозвоління?
Прийшло восько в Путилову на саме говіне.
Прийшло восько в Путилову та й ся зглідувало,
Молодиці як то вчули – всі порозбігались.
Джурджуван – це пан великий, нам із ним не
кластись.

Звоювали Путилову на всі штири часті.
А Джурджуван до старости зачив говорити:
– Треба цего Кобилицю та скоро убити!
Тримали го у темниці, над ним раду мали,
І там його утрюїли – тріла їму дали.
Утрюїли Кобилицю – ніхто то не знає,
Заболіло їму серце, кричить, що вмирає.
А були там люди добрі, дали жінці знати,
Що умер вже Кобилиця, треба поховати.
Заплакала одовиця, заплакали діти,
Пов'єнули з того жалю, ек на сонці квіти.
Плаче жінка-одовиця і малі хлоп'ята –
Усі діти мають рідню, а в нас нема тата.
Посходились путильчани, аби поховати
Свого посла Кобилицю таки коло хати.
Цвинтар близько коло хати нашого Лук'єна –
Заплакали усі люди й найменша дитина.
Аж три попи посходились, аби поховати
Свого посла Кобилицю і проповідь дати.
На похорон посходилося так народу много,
Помолились добрі люди за Лук'єна свого.
Чи ви чули, добрі люди, ек дзвони дзвонили,
Коли нашого Лук'єна у церкву вносили?
Чи ви чули, люди добрі, ек трембіти грали,
Коли нашого Лук'єна у ему спускали?
.....
Панщина і Джурджувані навіки пропали,
Про нашого Кобилицю лишилася слава.
Про нашого Кобилицю усі люди знають,
Ще й сьогодні в Буковині про него співають.
Це не пісня, але правда, послухайте, люди,
Вже другого Кобилиці на світі не буде.
Переймайте і співайте, ек то давно було,
Щоби люди памнітали, щоби не забули.

НЕВІДОМИЙ АВТОР ПРО ГОЛОДОМОР В УКРАЇНІ

(1932-1933 рр.)

Звичайний учнівський зошит з портретом румунського поета Міхая Емінеску на обкладинці і написом «Тридцять третій на Україні». Без жодного імені. Відкриваємо зошит. На першій сторінці заголовок «Голод на Україні 1932-1933 рр. Передмова». Мотто з Тараса Шевченка. Далі чотирнадцять сторінок рукописної «поєми» про Голодомор в Україні початку тридцятих років, з якої подаємо першу частину. Автор рукопису невідомий і, мабуть, залишиться невідомим, бо єдина людина, яка знала його, вже давно пішла з життя.

Зошит зберігся в архіві покійної нині учительки, збирачки гуцульського пісенного фольклору Мирослави Шандро, а після її смерті перейшов до сина славної українки Остапа Бородая-Шандро, нині також покійного. Від нього маю цей зошит.

Перше припущення: автор «поєми» про Голодомор був очевидно близьким другом сім'ї Мирослави і Данила Шандро, бо він міг доручити на зберігання такий крамольний твір тільки надійним людям. Твір писався у Румунії (свідченням цього є зошит) вірогідно, втікачем від сталінського терору з Північної Буковини у 1940 році, коли ця територія, що належала Румунії, була окупована Червоною армією внаслідок Пакту Рібентропа-Молотова. Тоді багато української інтелігенції (так званих українських націоналістів) знайшло притулок у Румунії. Також можна припустити, що невідомий поет пережив Голодомор, бо він з великою реалістичною

силою описує жахливі картини трагедії, яку пережив український народ.

Чому до самої смерті Мирослава Шандро не відкрила нікому імені автора «поєми»? Мабуть, тому, що це було великим ризиком як для нього, так і для сім'ї Шандро, яка постійно перебувала під наглядом «Секуритаті». Зошит був не єдиним «крамольним» матеріалом, затаєним Мирославою Шандро. Крім нього, Мирослава Шандро зберегла твори свого першого мужа Харитона Бородая, антисталінського письменника, твори якого після 1989 року друкувалися у нашому журналі «Наш голос» і в чернівецьких літературних публікаціях, а потім вийшли окремими збірками в Румунії і в Україні.

Якщо ім'я автора встановити, мабуть, не вдасться, то період написання твору можна б приблизно визначити за певними орієнтирами. Так, на четвертій сторінці зошита подається STAS 2019-62 і ціна – 0,20 лея. Цифра 62 – це, можливо, рік виробництва зошитів такого типу. Та це вже справа дослідників, якщо такі знайдуться.

Читаючи твір, переконаємося, що його автор поет досить обдарований, він вправно віршує і римує строфи, пройнятий обуренням і ненавистю до катів українського народу, яскраво змальовуючи потрясаючі картини Голодомору 1932-1933 року в Україні. Аби не шокувати читача, ми навмисне випустили строфи, в яких зображено випадки людоїдства, які були реальними під час Голодомору, на зразок:

І напівтрупи їли трупи,
Над ними гризли, як звірюки,
Поки лягали з трупом вкупі
Під білий саван завірюхи.

Жахливу смерть і смертну втому
Сховали ніч і темна хата,
А згодом кождий ніс додому,
Що відірвав із трупа брата...

Місце таких творів, яких, мабуть, написано немало і на великій Україні, у Меморіалі жертвам Голодомору.

Михайло МИХАЙЛЮК

ГОЛОД НА УКРАЇНІ /1932-1933/

*«Нема сім'ї, немає мати,
Немає брата, ні сестри,
Щоб не заплакані ходили,
Не катувалися в тюрмі,
Або в далекій стороні».*
Тарас Шевченко

ПЕРЕДМОВА

I

Підбита впала Україна,
Нема ні волі, ані прав.
Колонія, страшна руїна,
Все кат розтлив, пограбував.

Та ще, мов іскра в приску тліє, -
Не в намірах і не в думках,
Не як лривована надія,
А наче в крові, у кістках.

В самім естві не умирає,
Як підсвідоме почуття,
Що нарід скривджений чекає
На національне майбуття.

І кат вже диха тяжким духом,
Вприває шкірою, не спить.
Він, хоч не зна, так чує нюхом,
Що Україну запалить.

Одна-єдина іскра, може -
Й тоді кінець. В самім Кремлі

Навіть ЧЕКА не допоможе
Й не буде ката на землі.

І кат сказився з переляку:
«Не потурать, а придушить,
Заслання, розстріли, всіляко,
Щоб не було як віродить

Бодай хоч мрю про свободу,
Чи будь-який «потенціал».
І вже летять кати-зброди
На той люциперів аврал.

Туди, в безщасну Україну,
Один за одним потяги,
Що дресировану звірину
Везуть все нищить до ноги.

У потягах тих спеціальних
«Вожді», підбрехачі, кати.
В лещата візьмуть ці тотально -
Нікому не дадуть втекти!

І почалось... Коли б у пекло
Вкраїну кинути поспіль,
Навіть і демони запеклі
Не спромоглись б таких зусиль,

Так катувать, вбивать хапливо,
Морити голодом народ,
Як ті недомозки жахливі
Та зграї їх брудних заброд.

Ось тридцять третій наступає,
Холоне кров, язик німіс
Іще й тепер, як пригадаю
Отой кошмар на Україні!

Ще з осені усе забрали:
В коморі, в хаті, в полі, в лузі,
И гнилу полову позмітали
У пельку хижому катюзі.

В селі - ні кішки, ні собаки,
І миші десь порозбігались,
І тільки люди-небораки
На муки голоду zostались.

На всіх шляхах - на кілька гонів -
З годованих енкаведистів,
Влаштовані міцні заслони,
Аби не дати й дикій птиці

Втекти з голодного кошмару.
Усі підряд, старі і діти,
Як вівці загнані в кошару
На голод, смерть... І ніде дітись.

Не сподівайсь на допомогу,
Хоч головою в стіну бийся,
Рятуй! - кричи, молися Богу -
Нема рятунку, хоч сказися!

І от, мов чума в дикім полі,
Шугає смерть в безщасних селах,
Лиш напівтрупи, напівголі,
Без права кинуті оселі.

Мов скотина та на припоні
Чекали смерть щодня, щоночі.
Нараз десяткам мільйонів
Голодна смерть дивилась в очі!

Як хтось виходив за царину
І, спотикаючись в заметах,
Тікав у безвість, в хуртовину -
Здибав він смерть із кулемета.

Отак сталінці лікували
«Захват від перемог в колгосах»,
Так гетакомби виростили
В ту зиму в хугах, на морозах.

II

Коли під регіт хуртовини
Справляла смерть своє весілля,
Спостерігалися картини
Страшні, страшніші божевілля.

В однім селі вдова і мати,
Що мала трьох дітей на плечах,
Збожеволіла та із хати
Післала старших двох під вечір,

Жахливий голод не вгаває,
Кремлівська згряя скаженіє,
А недомучений не знає,
Де швидше смерть його наспіє.

Чи в муках голоду під тинном,
Чи у катівні, у тортурах.
Лиш знає, що ніхто не скине
Смертей... Не розмурує мурів

Катівень. З мукою гадає
Чи є межа людським стражданням?
Чого неситий кат бажає,
Навіщо всі страшні знуцання?

Нащо, яка мета чортівська?
Адже всі знають, що цю драму
Улаштувала та кремлівська
Звіряча згряя як «програму»!

Мета одна, незаперечна,
Партійна і принципіальна:
Як ніж до горла небезпечна
Їм Україна національна!

«В своїй хаті своя й правда, І сила, і воля.»

Тарас Шевченко

За правилом не випадковості, особлива подія, а головню ювілейна, може відбутися тільки в особливому часі та в особливому просторі. І так, після Дня Прапора та Дня Незалежності України 23-24 серпня, відбувся 26 серпня 25-ий випуск Буковинського міжнародного фестивалю «Співжиття» в божественно мальовничому гуцульському селі Палтіну (колись Руські на Зубрі «Rușii pe Vou(r)ul), громади Ватра Молдовицей (колись Руські Молдовиці «Rușii Moldoviței»).

Що гуцули-українці гостеприємні люди – це незаперечна істина, бо існують в цій гірській зоні 69 готелів та пансіонів, а що плекають свою рідну культуру, то свідчить згода бути газдами такого духовного свята.

За певною традицією, обговореною на минулому випуску, даний ювілейний мав відбутися у селі Марицеї, громада Дарманешти, де плекалась рідна культура, де в 1994 році директор культурного дому Микола Курилюк заснував цей потужний захід, який пройшов там сім випусків підряд та один ювілейний – п'ятнадцятий, після чого цей фестиваль став маршрутним.

З таємних причин (тайна=ще не відкрита правда) 25-ий ювілейний випуск не відбувся в Марицеї, а двері культурного дому сумують за колишніми гостями...

*

Широко відчинений вхід до культурного дому села Палтіну з неперестанною усмішкою, з хлібом і сіллю вельми гостинно запрошував до духовного приміщення нескінчений «поїзд» параду народних костюмів. Попереду супроводили-охороняли гостей вершники-гуцули на

своїх конях-ваговозах, а вони, учасники фестивалю, віддячувались прекрасними народними піснями під оплесками гуцулів-мешканців цього влучно-чудового ойконіма.

Зал, переповнений артистичними колективами у народних строях, притаманних кожному етносу, має вигляд величезного гуцульського різнобарвного костюма, з котрого піднімається на сцену газда-опришок, тобто головний організатор фестивалю, Ілля Савчук, голова Сучавської філії Союзу Українців Румунії, інспектор у справах викладання рідної української мови в Повітовому шкільному інспектораті Сучави. Після сердечного вітання всіх присутніх відкриває 25-ий випуск Міжнародного фестивалю «Співжиття».

Ілля Савчук: – Доброго дня, духовної і душевної насолоди всім Вам! Відкриваємо сьогодні діянню особливого свята етнічних меншин

Буковини, об'єднаних оцим прекрасним заходом, сугестивно названим «Співжиття». Тому що маємо запрошених, які не володіють українською мовою, я буду говорити по-румунськи. Село Палтіну вшановується сьогодні високоповажними гостями, чудовими артистичними колективами. Свідчать про це і чудова природа, яка оточує нас, і прекрасний сонячний день.

Нинішній рік для румунського народу є роком сторіччя національної єдності, а наша українська громада Сучавщини приєднується до цього важливого свята 25-им випуском фестивалю «Співжиття». Для мешканців нашого села це честь і свято, і ми постарались вшанувати це на достойному рівні.

Беруть участь у фестивалі представники етноменшин Буковини, а також маємо честь вітати щирий відгук на наше запрошення голови СУРУ, депутата від української меншини в Парламенті Румунії, пана **Миколу Мирослава Петрецького**, присутність генерального секретаря СУРУ та голови філії Сату-Маре пані **Люби Горват**, голови Марамороської філії СУРУ пана **Мирослава Петрецького**, голови Яської філії СУРУ пана **Віктора Григорчука**, членів нашого повітового проводу **Івана Боднаря**, **Василя Паскара**, **Михайла Міхаску-Анюка** та голів місцевих організацій СУРУ. Етноменшину німців представляє пані **М. Георгіу**, поляків – пан **К. Лонгер**, росіян-липованів – пан **В. Іфтоде**, ромів – пан **Лучіян Дімітріу**, угорців – пані **К. Гапенчук**. З об'єктивних, обгрунтованих причин артистичні гуртки останніх чотирьох не беруть участь у фестивалі цього випуску.

Вітаю участь представника Повітового шкільного інспекторату, голову Сучавської міської організації СУРУ пані **Лучію Міжок** та представника Сучавського Університету ім. Стефана Великого, відділу української мови та літератури пані **Анемарію Герцан**. Разом з вітанням дякую місцевим авторитетам адміністрації, освіти, культури, всім тим, котрі залучились до створення найкращих умов для розгортання фестивалю.

Запрошую до вітального слова голову СУРУ.

Микола Мирослав Петрецький:

– Доброго дня! Уклінно вітаю Вас!

Вважаю, що на такому важливому заході для української меншини моя рідна українська мова відповідає

вповні тому, що духом і душею я відчуваю сьогодні тут, у цій Богом обдарованій землі, у цьому прекрасному залі, перед Вами, талановитими учасниками цього фестивалю і перед Вами, гарними душею і вродою гуцулами. Пана Віктора Григорчука запрошую послужити перекладом на румунську мову.

В першу чергу, почну вітальними словами моїх предків: Слава Ісусу Христу! Насамперед, в якості голови СУРУ та від мене особисто хочу поздоровити всіх Вас зі святом, дорогі українці Сучавщини! На мою думку, такий фестиваль, хто б його не організував і де б він не відбувався, є особливим духовним святом. Як годиться завжди, по-перше, заслуговують поздоровлення організатори, а це тому, що вони свідомі були спочатку тій великій меті організування такого заходу, в якій передує завжди потреба затримувати і продовжувати культуру, традиції, звичаї

предків наших, плепати щиро рідну українську мову. На прежал, реальність показує нам, що це стає чимраз важче і важче.

Ви всі добре знаєте, що коли сили об'єднані, тобто люди, котрі працюють на ниві культури, в адміністрації, на рівні місцевому чи повітовому, коли ціль спільна, а саме постійне духовне відродження нашої громади, то бачимо, на який рівень можна піднести отакий фестиваль.

Не в останню чергу хочу подякувати нашим партнерам, представникам інших національних меншин, котрі відгукнулись на наше запрошення.

Я часто говорю останнім часом про єдність. Всі знають, що там, де єдність, там і сила. Тільки разом матимемо ту силу, яка потрібна нам для збереження і продовження духовної предківської спадщини.

Пригадую Вам, що недавно СУР організував такий З'їзд Єдності. Після цього найвищого нашого форуму стало зрозуміло всім нам, що будь-які спроби роз'єднати нас на місцевому, повітовому чи національному рівнях закінчатся невдачею. Рішуче запевняю Вас, що всі мої зусилля, разом з невпинною працею всіх членів Ради, голів повітових та місцевих організацій, а найголовніше, разом з діяльністю всіх Вас, від носіїв нашої рідної культури – як це прекрасно видно сьогодні тут – до вершників на чудових гуцульських конях та до всіх присутніх в цьому залі, а звідси до всієї української громади в Румунії, будуть найнадійнішою опорою того, що ми вміємо зберігати і продовжувати-збагачувати рідний духовний скарб, бо єднає нас голос предків і клич майбутніх поколінь.

Я щиро кланяюсь перед Вами і дякую щиро від душі за те, що Ви так гідно знаєте показати себе такими, якими Всевишній облагородив Вас: гарними, працюючими і талановитими. Дякую за увагу та успіхів учасникам!

*

Запрошено до вітального слова представників інших меншин проживаючих на Буковині, постійних наших партнерів у культурних заходах, організованих за підтримкою СУРУ: німців, поляків, росіян-липованів, ромів, угорців.

Вокальна група «Едельвейс» форуму етноменшини німців із м. Кимполунг (Довгополе), роки підряд відповідає щиро на запрошення українців брати участь в цьому вже традиційному на Буковині культурному заході – сказала пані **М. Георгіу** – , де зичимо з любов'ю іншим меншинам наших пісень із невичерпного ліричного скарбу предків і збагачуємось духовно та душевно пісенними та хореографічними шедеврами етноменшин, які виступають на сцені цього фестивалю.

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

Щиро дякуючи за постійне запрошення протягом всіх 25-ти випусків, пан **К. Лонгер** пояснив відсутність польської етноменшини на нашому сьогорічному ювілейному випуску тим, що їхні самодіяльні гуртки беруть участь у двох інших подібних заходах, а саме, в Сігішоарі на фестивалі «Про Етніка» та в Польщі на фестивалі «Буковинські зустрічі».

Ту ж саму причину етноменшини промовив представив і пан **Лучіян Дімітріу**, подякував за запрошення і висловив пробачення за відсутність.

Принцип гармонійності оправдовується вповні тут: гарні люди живуть у гарному місці! Спостерігаю, що від провідників різних рівнів до пересічного люду всі займались приготуванням фестивалю – замітив пан **В. Іфтоде** – інакше цей захід не сягнув би такого рівня. Найкориснішими в такому заході є просування власної культури, обмін досвідом та взаємне духовне наповнення, в баченні зростання багатобарвного букету національної культури. За нашим віруванням проходимо період посту до свята Успіння Божої Матері і, зазвичай, не беремо участь у світських діяннях і тому артистичний колектив росіянолюбіванів відсутній цього разу.

Будь-котрий захід, зокрема культурний, сягає високого рівня якості тільки за умови високої якості провідників-організаторів, а українська меншина своїми заходами демонструє постійно це, починаючи від достойного голови та депутата в Парламенті Румунії і кінчаючи місцевими авторитетами – зауважила представник угорської етноменшини пані Клара Гапенчук. Тому що румунський народ зустрічає цього року своє велике свято Сторіччя єдності, кожен із нас ставить звичайне запитання: Що означають ці сто років для етноменшин? Означають нормальний духовний і матеріальний розвиток, з певними досягненнями та негараздами у збереженні рідної культури на рідній мові, означають затримання духовних цінностей предків та просування їх постійним збагаченням цінностей молодих поколінь.

Післягрудневий період показав потужний потенціал визволеного духу всіх національностей, в тому числі і української. Те що ми бачимо сьогодні у Палтіну, є переконливим доказом цього духовного вибуху волелюбної людини, а такі зустрічі є тільки прекрасною нагодою поділитись думками, досвідом, проектами, надіями та сподіваннями, котрі, взагалі, є однакові але висловлені тільки різними мовами.

Що Буковина – це Богом обдарований край є і присутність в цьому чудовому посторі з давніх-давен, у плідному співжитті, багатьох етноменшин, котрі залишили і продовжують залишати духовні і матеріальні цінності притаманні кожній зокрема. Це є і причина причин, за якої варто продовжувати Ваш фестиваль!

Очікувані публікою починають виступи артистичних колективів Ілля Савчук зачитав такий порядок: 1. Ансамбль пісні і танців «**Червона калина**» із с. Негостина під наставництвом **Миколи Майданюка** та **Юліяна Кідеши**; 2. Вокальний гурток «**Негостинські голоси**» під наставництвом **Петра Шоймана**; 3. Вокальний колектив «**Едельвейс**» із м. Кимполунг; 4. Ансамбль пісні і танців «**Козачок**» із с. Балківці під наставництвом **Петра Шоймана**; 5. Хоровий колектив «**Ронянські голоси**» із Вишньої Рівни Мараморощини під наставництвом **Джети Петрецької**; 6. Вокальний гурт «**Полонинка**» із с. Палтіну; 7. Чоловічий вокальний гурт найбільшого українського села Мараморощини «**Поляни**»; 8. Солісти артистичного колективу «**Буковиночка**» кафедри музики Чернівецького Національного Університету ім. «Юрія Федьковича»; 9. Заслужений артист України – **Ірина Стиць**.

Добре організований захід завжди починає/або кінчається сюрпризом. Честь відкрити концерт-спектакль, як завжди годиться, припала дитячому колективу – що повернувся з Відня-Австрія, де отримав почесне місце у відповідному фестивалі – Восьмирічної школи з Ватра Молдовіцей під наставництвом викладача **Іларії Пушка**, який представив хореографічний мотив «**Ігри дитинства**», розроблений на основі відомого твору румунського письменника Йоана Крянге «Спогади з дитинства».

Почали виступи самодіяльних артистичних гуртків. Молоді танцюристи полонили публіку граціозним виконанням, яке часто сягало рівня професійності. Сприяло приємному враженню те, що кожен із ансамблів представив моменти у виконанні наймолодших танцюристів-початківців, а це діти починаючи з шести років, факт що забезпечує надовго розгортання культурних подій, просування духовних цінностей нашого етносу.

Вокальні колективи слушно обраним репертуаром моделювали душевний настрій публіки від звичайної життєвої радості побутових варіантів до найнижчих тембрів життєвих випробувань.

Професійні солісти Чернівецького вокального колективу «**Буковиночка**» не тільки створили неабияке естетичне враження, але й наповнили внутрішнє ество кожного глядача-слухача духом оригінальності материнської культури, отим чистим першоджерелом рідного слова, рідного артистичного вияву.

Завершила концерт-спектакль заслужений артист України **Ірина Стиць**. Просто у захваті зустріла публіка вулканічний виступ української горлиці. Коли виконувала незрівняну пісню «Молитва мамина свята», то на мить у залі обличчя публіки стало живим небом широко розтулених очей-зірок, в глибині котрих сяяли сльозинки щирої подяки усім матерям світу.

Закінчила свій виступ українська співачка-красуня апофеозно, виконуючи пісню «Народ – це ми!» в неперестанних оплесках публіки.

Вельмиповажні шанувальники рідної української культури!

Тому що це ювілейний випуск, а я був очевидцем всіх 25-ох випусків, дозволю собі, з відповідною скромністю, висловити кілька поглядів того, що стосується майбутніх діянь Фестивалю «Співжиття».

Не випадково поставив епіграфом в моєму тексті рядки Шевченка із «дружнього послання» **І мертвим, і живим, і ненародженим землякам**

моїм..., а з прихованим упередженням, надіючись, що охочі зрозуміти правдиво мої слова, а головне слова Шевченка!, прочитають, поперше, його.

Надіюсь, що вони, слова, дійдуть чистою стежиною до «живих», ідеально б було і до «ненароджених», земляків-українців моїх в Румунії, насамперед до тих, котрі будуть організувати хоча б наступні 25 випусків цього фестивалю...

І так:

1. Встановити точну дату проведення фестивалю, доречно б було 25 травня – Свято рівноапостольських царів Константина та Єлени – дата заснування цього фестивалю і проведення перших сім випусків. Забезпечуватиметься відповідна підготовка та уникатимуться відсутності.

2. Затримати статус «міжнародного», задля продовження культурних відносин з Україною. На Буковині відбувається «міжетнічний» фестиваль «Буковинські зустрічі». Не слушно повторяться...

3. Головну мету фестивалю – просування рідної української культури – забезпечувати участю всіх артистичних гуртків української етноменшини Буковини в дусі внутрішньої єдності, а для плідного дружнього «співжиття» запрошувати підряд по одному престижному колективу румунського етносу та українського з інших повітів.

4. Відновити складову ведучого/ведучих, котрі б володіли правильно українською та румунською мовами та подавали інформації про засновників фестивалю, головних організаторів всіх випусків, про діяльність та заслуги кожного самодіяльного гуртка, про місцевість де відбувається захід і т.п. Не забувати засаду: в кого інформація, в того і сила...

5. Нагороджувати учасників грамотами та відповідними значками/трофеями. Записувати в електронній мережі СУРу детальні інформації про захід, вставляти фотокартки, відеокліпи, ютуби, тощо.

Я впевнений в тому, що мої «послання» будуть тільки початковим приводом до кращого майбутнього організування фестивалю «Співжиття»...

БУВ КОЛИСЬ «БАРВІНОК»

Перегортаючи різні газети, в одній із них я прочитав таке повідомлення: «В 1938 році (тобто 80 років тому!) чоловічий хор села Марицея брав участь у фестивалі, що відбувся у місті Чернівці».

Були і такі часи, але незадовго вибухнула Друга світова війна, так що в Чернівцях довгий час артисти з Марицеї не виступали.

Після грудневої революції можна було знову виступати в Чернівцях, і це сталося починаючи з 1992 р. Спершу з учнями села Марицея під керівництвом викладачів Дмитра Шведуняка та Віктора Козарюка.

Маючи на увазі, що з травня 1991 року я був призначений директором будинку культури громади Дарманешти (розуміється, після конкурсу), за допомогою Дмитра Шведуняка створили ми ансамбль «Барвінок».

Ансамбль складався із інструментистів та солісток.

«Барвінок» виступив кілька разів і в Чернівцях. Одного разу на митниці, коли ми поверталися з Чернівців, митники, думаючи,

що ми робимо «бізнес» з інструментами, сказали хлопцям, щоб вони щось заграли. Тут хлопці взяли інструменти і почали грати.

На митниці був автобус із Польщі, з туристами. Покійний Юрій Николайчук (Дзюник) запросив до танців одну польку. Всі почали танцювати! Було нелегко їх зупини-

ти! Нарешті митники сказали: досить! Додому з вами!

Іншого разу, з нагоди такого ж фестивалю у Чернівцях, «Барвінок» так «втесав» «Ой у лузі червона калина», що «перебив» військову фанфару із Чернівців!

Та, здається, все на цьому світі має кінець...

Последній раз «Барвінок» виступив у Чернівцях у серпні 2001 р., з нагоди десятиріччя вільної України.

Висилаю фото з іменами артистів, зліва направо.

Перший ряд: Дмитро Робчук, Петро Зелень, Юрій Курилець.

Другий ряд: Дан Пітік, Михайло Маковійчук, Лоредана Процюк, Каталіна Робчук,

Іван Калинюк, Іван Опарюк та Дмитро Шведуняк.

Може бути, що через 80 років хтось прочитає про це в «Українському віснику» та напише про це...

Після 2001 року, на жаль, мешканці громади Дарманети ідуть до Чернівців тільки щоб купити всілякі продукти, горілку і «табак».

Нині культура вже на інших координатах, шкода!

Микола КУРИЛЮК

Фото автора

Чи вмієш ти цінувати час?

Чи хотілося тобі коли-небудь зупинити час, повернути стрілки годинника назад? Давай перевіримо, чи знаєш ти справжню ціну часові.

Час не можна купити, і, тим більше, повернути назад. Але його можна і потрібно раціонально використовувати. Дізнайся, наскільки якісно і результативно ти витрачаєш 24 години на добу, тобі допоможе тест.

Дай відповіді на кілька запитань, і результати запиши в чернетку. Після проходження тесту ти дізнаєшся, до якого типу людей належиш.

1. Скільки справ ти встигаєш зробити за один день?

- А. Менше 15.
- Б. Більше 15.

2. Ти частенько лінуєшся починати щось нове, мотивуючи це нестачею часу.

- А. Так.
- Б. Ні.

3. Скільки книг ти зазвичай читаєш впродовж місяця?

- А. Менше 5.
- Б. Більше 5.

4. Як правило, ти рідко встигаєш робити все, що запланував на день.

- А. Так.
- Б. Ні.

5. У Тебе часто є справи, які ти робиш через «Не хочу».

- А. Так.
- Б. Ні.

6. Ти був би щасливий, якби в добу було 25, а то й 26 годин.

- А. Так.
- Б. Ні.

7. Ти прекрасно розумієш, що твої дії далеко не завжди приносять бажаний результат, і знаєш напевне, що можеш на багато більше.

- А. Так.
- Б. Ні.

Результати тесту

6-7 відповідей А – «Загнана конячка». Поганий настрій і хронічна втома? Ти абсолютно не вмієш цінувати час. Необхідно терміново змінювати щось у своєму житті. Адже далі буде тільки гірше. Але не впадай у відчай, вихід є! Головне – зізнатися собі в тому, що проблема існує, і почати робити перші кроки до її вирішення. Щоденне складання планів, дотримання режиму дня, трішки старань – і в тебе

з'явиться час не тільки на важливі та необхідні справи, але й на заняття для душі.

4-5 відповідей А – «Робітник». З наміченої цілі Тебе може збити будь-яка зміна обставин. Дзвінок подруги/друга – і ось вже відведений на навчання час летить в трубу. Ось чому ти рідко встигаєш закінчити розпочаті справи вчасно. Але не все втрачено. Якщо справа для тебе по-справжньому важлива, ніщо не завадить тобі її виконати швидко, легко і якісно. Отож, працюй над мотивацією.

2-3 відповіді А – «Бджілка». Твоїй активності можна позаздрити. Ти досить добре керуєш часом, хоч і можеш відступити від запланованого графіка, змінивши плани. Це про тебе говорять «Не від світу цього». Ще б пак, адже ти постійно щось вигадуєш, реалізуєш, і неодмінно досягаєш свого.

0-1 відповідь А – «Людина-мотор». Ти, як ніхто, знаєш ціну часу. Такі, як ти, живуть своїм життям, життям переможців – їздять на найкращих машинах, подорожують скільки душі заманеться, насолоджуючись усіма перевагами життя. Зазвичай люди твого типу стають власниками компаній або успішними Том-менеджерами, адже знають, наскільки цінною є кожна хвилинка в житті.

ГЕРБИ СТАРОДАВНІХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ БУКОВИНИ ЯК ЦІННЕ ІСТОРИЧНЕ ДЖЕРЕЛО

Вивченням гербів та їх історії займається геральдика. Відомо, що геральдика зародилася у Західній Європі. Під час хрестових походів з'являються перші герби, створені за класичними канонами геральдики. З XIV ст. герби з'являються в Україні.

Герб – це умовне зображення, що є символом і відмінним знаком держави, своєрідним художньо-графічним паспортом землі, міста, роду чи окремої особи. Старовинні герби українських міст красномовно нагадують про їхнє багате минуле, традиції, котрі пережили віки. Герби відносять до такого типу історичних пам'яток, у яких в символічній формі, з використанням спеціальної знакової системи або стилізованих елементів розкриваються реальні події та явища, що доносять до нас відомості з минулого.

Найвидатніший з українських учених-геральдистів 20-го століття Роман Климкевич писав у своїй відомій праці «Герби міст Буковини»: «Існують підстави до припущення, що міське гербівництво постало вперше вже в середньовіччі». Північна Буковина припала Молдавському Господарству приблизно 1388-го року, отже до того часу належала до Галицько-Волинського Королівства, в якому міське печатництво й гербівництво розвивалося від перелому 12-го на 14-те століття...». Також на ці землі поширювався вплив польських геральдичних традицій. Проте, внаслідок «лихоліття турецької займанщини приблизно від 1500-го року занепадали буковинські й молдавські міста та затрачувалося майже безслідно їхнє давнє знаківництво». «Від 1774-го року Буковина була дідичним володінням династії Габсбург-Льотрінген, а від 1806-го року складовою частиною Австрійського Цісарства». Відповідно провідні позиції в Буковині зайняла німецька школа гербівництва, яка тоді була найкращою в Європі. Австрійським урядом герб розглядався не лише як символ міста, а радше як історична спадщина, до якої належить ставитися з повагою і пошаною. Були також створені земельні герби Австро-Угорщини, серед яких герби Галичини, Володимирії й Буковини. В той період на державному рівні цісарськими привілеями було перезатверджено ряд давніх гербів – наприклад, Чернівців в 1784, 1862, 1908 роках. В гербовнику Карла Лінда, виданому в 1885 році, історичні герби практично не зазнали ніяких змін за винятком того, що вони були зображені на французькому щиті. У виданні Гуґо Штреля 1890 року серед гербів вміщено емблеми трьох українських земель – Галичини (Galizien), «Володимирії» (Lodomerien) і Буковини (Bukowina). Всі три герби вміщено в барокових (німецьких) фігурних щитках без оточення. Їхня емблематика повністю відтворює тогочасні офіційні титульні герби провінцій: Галичина – герб 1804 року (на блакитному тлі, розділеному червоним поясом, у верхній частині – чорна галка в золотому озброєнні, в нижній – три золоті корони); «Володимирія» (Волинь, від якої у 1772 році до Австрії відійшла лише південно-західна частина) – «терезіанський» герб останньої чверті 18-го століття (на блакитному тлі – два срібно-червоні шаховані пояси); Буковина – герб 1863 року (у блакитно-червоному розколеному щиті – чорна голова бика зі срібними рогами, супроводжувана вгорі та з боків трьома золотими шестикутними зірками). Коли Буковина і Бесарабія потрапили під румунську юрисдикцію, всім 11-ти повітам і населеним пунктам, що мали статус муніципій (міських комун), було надано герби, розроблені в 1930-1934 роки спеціальною комісією при

Міністерстві внутрішніх справ Румунії і затверджені королівським декретом. Головно це заслуга румунського історика і гербознавця Юрія Ончула, який з 1922-го року опрацював це питання. «Румунська влада поставилася до буковинської територіальної геральдики не тільки неприхильно, але теж безкритично, добачуючи в ній пам'яток австрійського панування». Проте, навіть при цьому здебільшого добре збереглися всі основні початкові елементи часів Молдавського князівства (дивись герб самого Молдавського князівства).

З першоджерел головна увага науковців до праці віденського гербознавця Карла Лінда «Герби міст Австро-Угорщини» (примірник цього рідкісного альбому зберігся в фондах Львівської наукової бібліотеки імені Василя Стефаника) з чудовими кольоровими ілюстраціями відомого австрійського геральдиста й митця Гуґо Герарда Штреля, робіт Гуґо Штреля «Австро-угорський гербовник» (виходив у віденському видавництві «Anton Schroll» двома виданнями – в 1890 і 1900 роках) і «Герби міст Австро-Угорщини» (1904 року). Слід відзначити, що наведені першоджерела широко використовували у своїх дослідженнях Р. Климкевич. До речі, його розвідка «Герби міст Буковини», опублікована у відомому журналі «Український історик», органі Українського історичного товариства (число 1-3/21-23 за 1969 рік, стор. 127-138). Крім іншого, в цій роботі детально, але, на жаль, без ілюстрацій розглянуто десять гербів буковинських місцевостей (Чернівці (найрозлогіше), Альтгютте, Великий Кучурів, Калинівці Купаренка, Красноільське, Межиріччя (Чудин), Садгора, Серет, Сторожинець, Хотин). Це видання на даний час наявне у всевітній мережі цілком (на ресурсі <http://diasporiana.org.ua>), і його безумовно рекомендую більш зацікавленому щодо обговорюваної теми читачу. У цілому можна стверджувати, що спадщина цих дослідників-гербознавців, зокрема її частина, присвячена геральдиці земель і міст Західної України, надзвичайно цінний елемент української геральдичної спадщини минулих століть. Мірилом цієї цінності є як історико-джерелознавче, так і художнє значення їх доробку. Безумовно, кращі їх досягнення в цьому напрямі цілком можуть бути використані в ході опрацювання гербів для міст і містечок Галичини, Буковини, Бесарабії, Закарпаття тощо в умовах сучасної України. Зокрема в цьому переконаний відомий український геральдист Володимир Панченко, автор фундаментальної книги «Старовинні герби українських міст», яка нещодавно побачила світ у видавництві «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».

Для ілюстрації наведених мною вище міркувань дозволю собі використати відомі мені матеріали щодо стародавнього українського буковинського села Балківці біля міста Серет. Між іншим, це прямісінько на сучасному українсько-румунському етнічному кордоні. Для мене це особливо цікаво, бо саме з Балківців походить наш рід Одовічуків, відомості про який сягають ще далеких «княжих часів». Адже, починати кожну справу слід з найважливішого або з чогось відносно доступного, конкретного, зрозумілого. Ці матеріали згодом представлю окремих дописом «Герб села Балківці біля міста Серет як ілюстрація традицій українського міського гербівництва».

А зараз, підсумовуючи наведене, слід визнати абсолютну правоту Р. Климкевича, який завершив свої розвідки «Герби міст Буковини» такими словами: «Гербівництво міст Буковини є для українського геральдиста безсумнівною заохотою до дальших відносних дослідів, а поки що й передусім до відшукування й збереження гербових і печатних пам'яток, яких велика кількість загрожена в сучасності остаточною затратою». Отож, нумо до праці, краєзнавці, генеалози, геральдисти!

P.S. Цей мій скромний труд присвячую світлій пам'яті найвидатнішого з українських учених-геральдистів-генеалогів 20-го століття Романа Климкевича (*9.05.1920, Україна – † 21.08.1993, США) з нагоди 25-тої річниці з дня його смерті.

Ярослав ОДОВІЧУК

Герб міста Серет 1922

Герби Буковини в гербовнику Г. Штреля 1904 року.

Герб Чернівців 1930.

Герб Молдовський 1857.

Герб Чернівців сучасний.

Герб Молдовського князівства.

Герб Чернівців австрійський 1784.

Гербовник Г. Штреля 1900-го року, табл. 7

Гербовник К. Лінда 1885-го року, табл. 9

Печатка Стефана Великого

ОЗНАКИ СТАРОСТІ

На одній із зустрічей з друзями-ровесниками, в яких вже сьомий десяток за плечима, зайшла мова про ознаки старості – які найперші ці ознаки?

Розуміється, чи не всі зійшлися на тому, що про наближення старості попереджують всілякі недуги – підводить серце, ниють кості від ревматизмів, в'януть ноги від довшого ходіння. Все частіше звертаємося до лікарів, які приписують різні аналізи і всілякі пігулки, рекомендують дієту.

Сумно було слухати нарікання на підтопане здоров'я, бачити косе зиркання на недопиті чарки із звабним трунком, і тоді мені пригадалися прочитані десь мудрі слова про ознаки старості: не треба заглядати у паспорт, перелічувати недуги, слухати вердикти лікарів, скося позирати на флакончики і коробки з лікарствами. Бо вона, старість, наступає тоді, коли тебе все частіше обступають спогади: наодинці з собою, чи тоді, коли кортить поділитися ними з іншими.

ЕПІТАФ ГРАФОМАНОВІ

Дотепер жодній літературі не вдалося вберегтися від графоманів. Їх не треба сіяти, поливати, вони самі родяться і плодяться. І критика, навіть найжорстокіша, не може з ними впоратися.

Коли графомани тільки крутяться-вертаються побіля літератури – то ще півбіди. Хтось піхне графомана, мовляв, не валяйся під ногами, той жалібно заскавулить і все.

Та коли графоман нахабний і так орудує ліктями /читай своїм тупим пером/, що іноді знаходить тепленьке місце майже на верхах, особливо завдяки прилітературним дамам, яким він присвячує солоденько-підлабузливі вірші, то від такого графомана іноді майже неможливо відкараскатися.

Дивись, а він знаходить спонсора /також завдяки своїм

поклонницям, чоловіки яких бізнесмени/, дивись, а він і премійку одержить від якогось благодійного товариства, в якому верховодять старі діви... І він, патентований серцеїд, вже ходить в уявних лаврах.

Та найкращий спогад про нього буде такий: його любили всі жінки – крім МУЗ...

БИТИ КОТА, БИТИ?

Є така жартівлива пісенька: «Бити кота, бити – не хоче робити». Пісенька жартівлива, але й трішки брехлива. Бо що стосується більшості котів, то неправда, що вони не хочуть робити. Роблять – пантрують мишей і тримають їх у «фриці». Де в хаті добрий кіт, там миші не роблять шкоди в коморі чи на кухні.

Але ніде правди діти – коти постійно женихаються, від цього дуже плодяться і доходять до того /маю на увазі сільських котів/, що для господарів їх стає забагато – цілі виводки, яких треба збутися. Та як збутися?

З дитинства пам'ятаю, так говорилося і в нашій хаті, що найпевніший спосіб збутися небажаного кота – це віднести його в мішку поза міст річки Серет. Знавці запевняли, що кіт боїться назад переходити через міст, і тому ніколи не повернеться додому.

Казали, що цей спосіб перевірений, мабуть, тому і зараз люди вірять у нього, про що я переконався під час недавньої відпустки і рідному Сереті.

Один буковинський чолов'яга, любитель домашніх тварин, собак і котів, котрий хотів позбутися лишніх «нявкалів», попросив свого друга, котрий має авто, відвезти їх за Серет, але той відмовився, мовляв, він не хоче брати гріха на свою душу. На цьому їхня дружба закінчилася. Що сталося далі з котами – не знаю...

Михайло МИХАЙЛЮК

А МИ ХІБА ГІРШІ?

Майже цілий місяць серпень я провів у рідному Сереті і якщо дні коротав редагуванням для перевидання романів Михайла Небиляка /«Лорана» і «Любов до ближнього»/, іноді зустрічався з друзями, то вечори минали перед екраном телевізора. Зокрема мене зацікавили і регіональні телеканали «Молдова», ПЛУС та ще один, назва якого не запам'яталася. А ці телеканали буквально щодня вели передачі про місцеві фестивалі, переважно «тематичні». Одні з цих фестивалів мали історичне підґрунтя, як, наприклад, Середньовічний фестиваль у повітовому центрі, бо, справді, місто Сучава належить до міст румунського Середньовіччя, воно було столицею Молдовського Князівства. Свідченням цього є славнозвісна кріпость, за мурами якої загинув гетьман Тиміш, син славного українського гетьмана Богдана Хмельницького, який на чолі козацького війська прибув на поміч своєму тестю, молдавському господарю Василе Лупу, чия дочка, прекрасна Руксандра, стала дружиною українського лицаря-козака.

Так само історичне підґрунтя мав і фестиваль «Сторінки історії» у містечку Бая, бо цей зараз анонімний населений пункт Сучавщини був колись столицею Молдови і зберіг свій ореол столярного града.

Вельми дивним видався мені гуцульський фестиваль у Молдовиці /колись Руській Молдовиці, себто українській/. Але за заявами організаторів, зокрема примаря, фестиваль був присвячений «збереженню традицій румунського села».

Отже, виступами румунських самодіяльних колективів він не мав нічого спільного з культурою і традиціями гуцулів-українців, яких протягом останніх десятиріч всілякі «добродії» намагаються відірвати від українського кореня. Проте, на фестивалі була запрошена і одна українська формація – задля колориту? А чому не були й самодіяльні артисти з одного з гуцульських сіл, наприклад, трембітарі з Ульми?

Якщо згадані фестивалі мають свою «точку опертя», то інші численніші, в межах сільських громад, творять враження, що вони є результатом амбіцій місцевих адміністрацій /примарів/, бо з кожним роком їх усе більше та більше – мовляв, хіба ми гірші від ближчих чи дальших сусідів? Для цих фестивалів вигадуються різні «титли»: «Пісня хвої» у Дорна Аринь, «Фестиваль форелі» у Чоканешть, «Золоте весілля» у Босанчі, «Хора» у Форешть та всілякі інші.

Фестивальний «мікроб» заразливий, і мені спадає на думку, що гучна музика, веселість, яка переходить у народне гуляння, часто відволікають увагу господарів таких свят від нагальних проблем громади. Ось, почався новий навчальний рік, а в багатьох школах ще не закінчився ремонт, сотні шкіл не мають відповідних санітарно-гігієнічних умов, згідно із нормами. Навколишнє середовище відстає від екологічних норм – дивись засміченість річок і потоків пластмасовими відходами, дивись як дороги, насамперед сільські, іноді, в осінню сльоту, майже непроходимі тощо.

Чи не благоустрій мав би бути найперше на оці господарів сіл, а вже потім всілякі фестивалі?

М.М.

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Відколи Марко Богай став членом комуністичної партії, то так змінився, що односельчани не впізнавали його. «Де той Марко, що в крилосі апостола читав?» – дивувалися християни. «Де той Марко, що заходив до корчмини й такі жарти тесав, що всі за животи трималися?» – дивувалися чаркопії.

– Марку, Марку, чому ти осиротив мою корчмину? – бідкався Василь Красенький, корчма якого наче посмутніла, відколи Марко не заходив.

А Марко – ні до церкви, ані до корчми. Ні Богові, ні чортові хосни з нього немає. Тільки на засідання та до бібліотеки – Маркса читати.

– Бійся Бога, чоловіче! Йди до церкви та молися Богу! – нагадувала Маркові жінка.

– Релігія – опіум для народу! Досить ходив в темряві, настав час і я прозрів – світло комунізму освітло мою душу! – гордо відповідав Марко.

– Слава Ісусу Христу! – вклонялися Маркові християни.

– Слава комуністичній партії! – відрізував у відповідь Марко.

Християни спочатку мовчки хре-

Комуністичне ім'я

стилися, а потім й обминати почали його.

Коли вже й Маркова жінка звикла до його примх, почалася інша біда – народила сина на самий день Святого Михайла й хотіла охрестити сина Михайликом.

– Ніякого Михайла мені не треба! – крикнув Марко.

– А як його назвати, коли він народився в день Святого Михайла?

– Назвемо його Дежом!

– Що з тобою, чоловіче? Такого святого немає навіть у церкві! – здивувалася жінка.

– Яке мені діло до твоїх святих? Я назву його комуністичним іменем! Так само, як товариша Дежа.

– Чому ти не назвеш його Георгієм, або Георгіу? Деж – то прізвище товариша, а не ім'я, – пояснив Маркові нотаріус, коли виписував малому метрику.

– Сьогодні повен світ Георгіїв. Я хочу, щоб його звали Дежом! – вдарив кулаком об стіл Марко.

Перед таким сильним аргументом нотаріус замовк і виписав метрику.

Та біда на цьому не закінчилася. Через півтора року Маркова жінка знову народила сина.

– Браво, товаришко Василю! Ще троє – й партія нагородить тебе орденом «Матері-героїні», – радів Марко.

– Не називай мене товаришкою, і не треба мені ніяких орденів, ані більше дітей! – сердито відповіла Василина.

– Що ти, що ти? – підскачів Марко. – Щоб будувати комунізм, нам треба молодих рук! Діти – це світла надія комунізму.

– Назвемо його Петриком або Павликом, бо ще тиждень і настане день Святих Петра та Павла! – несміливо промовила Василина, перервавши Маркову проповідь про майбутнє комунізму.

– Не треба мені ніякого Петра й ніякого Павла!

– А як тоді назвемо його?..

– Дежом! – грізно відповів Марко.

– Та ти вже назвав Михайлика Дежом!

– Не смій його Михайликом називати! – крикнув Марко. – Він – Деж, і цей теж Дежом буде!

– Ой, бідні мої діточки... навіщо я вас на світ породила?... Аби вас якимось там Дежом звали? – почала голосити Василина.

На цей раз нотаріус нічого не сказав, тільки посміхнувся й записав хлопця – Деж. Та коли через наступні півтора року Марко пішов оформляти метрику на третього сина й сказав, що теж Дежом хоче його назвати, нотаріус розсердився:

– Ти, чоловіче, здурів? Та в тебе вже два Дежи!.. Навіщо тобі й третього?

– Деж – це комуністичне ім'я, а інше мені не приходить в голову, – знизав Марко плечима.

Нотаріус почухав потилицю, подумав трохи й простягнув Маркові газету:

– Ось, читай, там повно комуністичних імен, вибирай собі будь-яке, окрім Дежа.

Марко, котрий довго й уважно читав газету, враз скрикнув, аж нотаріус підстрибнув на стільці від несподіванки.

– Знайшов! – радів Марко.

– Яке ім'я ти знайшов? Кажі, – приготувався записувати нотаріус.

– Бангладеш! – гордо відповів Марко.

ЦІКАВИНКИ З МАРАМОРОЩИНИ

Перший тематичний міжнародний фестиваль-ярмарок «Барви Карпатського ліжника»

У неділю, 12 серпня, в селі Кваси, що на Закарпатській Рахівщині в Україні, вперше відбувся Міжнародний фестиваль-ярмарок «Барви Карпатського ліжника». Участь у цій події крім мешканців Закарпаття, серед яких і голова облдержадміністрації Геннадій Москаль, взяли делегації з Румунії та Прикарпаття, румунські та угорські дипломати, представники Союзу українців Румунії і гуцульських товариств світу.

Село Кваси розташоване по обидві сторони річки Чорна Тиса на відстані 14 км від районного центру Рахова і за 26 км від Географічного центру Європи. Згідно з історичними довідками та джерелами появу Квасів датують аж 1684 роком. Назва села походить від слова «квасна (кисла) вода», так на Гуцульщині називають мінеральну воду. Село Кваси називають столицею ліжникарства. Сьогодні ліжник знов набуває популярності, і ткалям закарпатської Гуцульщини не бракує роботи. Тут зберігають давні традиції ремесла та мріють заснувати школу ліжникарства.

Фестиваль мав не лише розважальний, але і просвітницький та етнографічний характер. У його програмі, окрім ярмарку та масових гулянь, успішно пройшли майстер-класи виготовлення ліжників та інших виробів народного побуту і круглий стіл «Карпатський ліжник: традиції і сучасність». В ході останнього обговорено широке коло питань щодо ліжникарства. Адже ліжник (ковдра з овечої шерсті з окремим, притаманним кожному регіону Гуцульщини орнаментом) є невід'ємним атрибутом гуцульського побуту з давніх-давен. Його вважають символом достатку і вважають, що йому притаманні функції оберегу.

Тому ліжниками прикрашають оселі, використовують у шлюбному обряді і навіть в народній медицині. Карпатський ліжник та гуцульський килим — це автентичність та унікальність побуту гуцулів українських Карпат, що століттями зігриває та охороняє жителів.

Захід у Квасах, присвячений карпатському ліжнику, розпочався із ходи центром села до головної сцени свята. Кілька сотень учасників і гостей у супроводі музик, трембітарів та кінної групи закликали всіх бажаючих долучитися до дійства. Подивитися на фестивалі було що. Гостям демонстрували унікальні ліжники, ковдри, предмети домашнього вжитку, одяг, прикраси та взуття з вовни. Продемонстрували майстри і старовинне обладнання, на яких виготовляють унікальні вироби. Привезені майстрами старовинні верстати подекуди слугують своїм господарям понад 60 років. Загалом для виготовлення двоспального ліжника потрібно близько тижня. Орнаменти автори або відтворюють зі старовинних ескізів, або вигадують самі. Це родинне ремесло, яке передається з покоління у покоління. Для багатьох родин Карпатського регіону це і основний вид заробітку.

Безумовно — яскраві ліжники стали справжньою окрасою свята у Квасах. Представлені експозиції викликали неабияку цікавість у присутніх, а сам ліжник став окрасою в оздобленні

основних фестивальних локацій. Подивитися, а за бажання і придбати на фестивалі було що. Майстри представили гостям свята унікальні візерунки ліжників, а ще ковдри, подушки, картини, верхній одяг, прикраси, взуття тощо. Кілька імпровізованих виставкових майданчиків організували ліжникарі з Рахівщини та сусідніх районів Івано-Франківщини.

Протягом фестивалю глядачів радували виступами фольклорні колективи з Рахівщини, Косівщини та повіту Марамуреш (Румунія), а також Івано-Франківський муніципальний оркестр народної музики «Рапсодія», заслужений артист України Павло Мрежук, народний артист України Володимир Смотровитель, народний артист України Микола Свидюк, гурт «Jonush», гурт «Перкалаба».

Традиційні народні наїдки та напої Мараморощини теж широко були представлені на фестивалі і органічно доповнювали святкову атмосферу.

Таким чином, Закарпаття у своєму календарі отримало ще один унікальний тематичний міжнародний фестиваль, покликаний відроджувати і популяризувати традиції багатонаціонального краю. А славні Кваси остаточно утвердилися столицею ліжникарства.

Ярослав ОДОВІЧУК
спеціально для часопису
«Український вісник»

Жила колись в нашому краю дівчина рідкісної вроди. Безліч юнаків і поважних чоловіків пропонували їй серце, багатство та славу, здобуту в боях чи у важкій праці. Та дівчина відмовляла всім лише тому, що була закохана в свою вроду, завжди дивилася на себе в дзеркало й зі смутком повторювала:

– Невже колись пропаде ось таке чудо? Невже злиняють брови, потьмяніють очі, зморщиться шкіра, й стану я згорбленою бабою?

А коли приходили женихи, вона вимагала:

– Подаруйте мені вічну красу, тоді я покохаю вас. Хто здобуде таємницю нев'янучої молодості, той стане моїм обранцем.

Роз'їжджалися у всі кінці світу женихи, шукаючи еліксиру юності для самозакоханої дівчи. Всюди побували вони: в підземеллях алхіміків, в заморських краях, в чаклунських оселях, проте ніде жаданого еліксиру не знаходили. Багато хто з них наклав головою в далеким мандрах.

Якось сиділа дівка над озером, дивилася в дзеркальне плесо, милуючись собою, і

ВЕРБА ТА ВОДЯНИЙ ЦАР

розчісувала буйні коси. І закохався в неї водяний цар. Виплив з ковбани, обережно наблизився до красуні, щоб не злякати її, і тихенько покликав, зітхаючи:

– Ти не бійся мене, діво прекрасна. Я цар водяний! Затуманеним поглядом ковзнула вона по плечах, вкритих лускою, по зеленому волоссі, кивнула привітно:

– Бачила я вас перебачила, царю водяний! Які тільки женихи до мене не сваталися. Ти ще красунчик порівняно з деякими. Не лякаюся тебе, – кажи, чого бажаєш?

– Покохав я тебе, діво, міцно й навіки. Не зустрічав такої краси ні з-поміж русалок моїх, ні між тих дівчат, що купаються у володінні моєму. Будь мені за дружину, зроблю тебе царицею водяного царства. Все для тебе зроблю, чого зажадаєш, бо силу маю велику!..

Стрепенулася дівчина.

– Все можеш зробити?

– Так! Наказуй!

– Чудово, – загорілася дівка, замисливши, однак, обдурити водяного волода-

ря. – Буду твоєю, але... зроби так, щоб вічно мій прекрасний образ відбивався у дзеркалі твоїх вод, щоб з року в рік він ставав усе гарніший і гарніший...

Нахмурився цар, замислився. Зрозумів, що дала йому дівка підступну загадку, ошукала його. Бути вічно молодою, бути відображеною в озері й разом з тим не йти до нього? Але слово було сказане, гідність володаря вод не дозволяла йому відмовитися від обіцяного.

– Буде так, як ти зажадала, – зітхнув цар. – Вічно твій чарівний образ буде відбиватися в цьому озері, але станеш ти плакучою вербою – деревом прегарним і замисленим. Цілуватиму я коріння твоє, що купати-

меться у водах моїх, буду ніжити коси зелені хвилями буйними... Так з'явилося в нашому краю нове славне дерево – верба плакуча...

Загадки

Свою косичку без побоювання
Вона вмочає у фарби.
Потім пофарбованої кіскою
В альбомі водить по сторінці.

(япизнєцц)

Він намалює картину
І розфарбує Буратіно.
Він напише оголошення
І листівку-вітання.
Малювати плакати майстер -
Яскравий, тоненький...

(чтєвєцц)

Кольорова рідина для писання.
Підкаже хто її назва?
Коли поет вірш складав,
У неї перо своє вмочав.

(олпндорц)

На чорному полі -
Скок-поскок -
Гуляє зайчик-белячок.

(вордєрц)

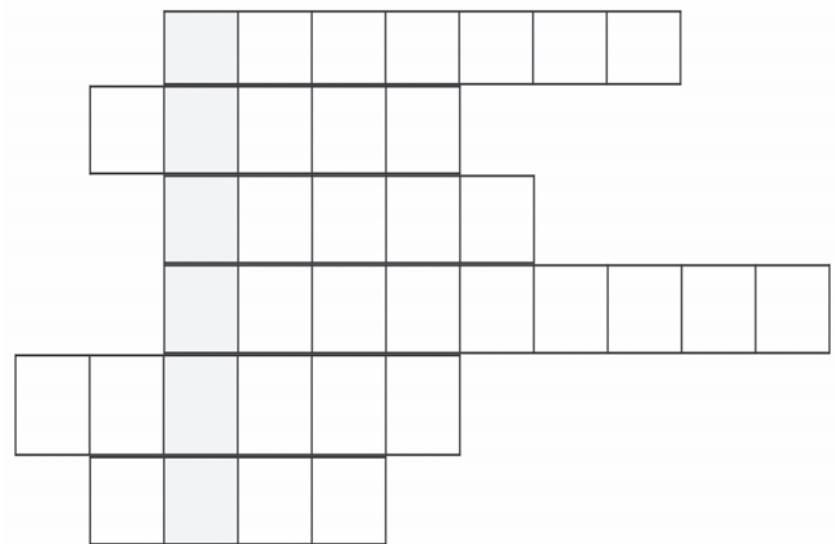
Білим По чорному
Пишуть то і справа.
Потруть тряпичей -
Чиста сторінка.

(єктор єнчццццц)

Я ганчірка не проста:
Адже я всі букви знаю!
І цифри знаю теж,
Їх рівно десять штук!
Я здорово вважаю,
Можу скласти, помножити.
Писати не вмю,
Оскільки немає рук.

(пктор є вннедрпшє
влєр єдрїнєг єнчццццц)

КРОСВОРД

1. Люблять мене, поважають
Та б'ють мене, коли грають.

2. Я негарно написала,
А вона усе злизала.
Олівців моїх сусідка
Ця вертлява буквоїдка.

3. Завжди можу стати в пригоді,
І кажуть про мене в народі:
– Мовчить, а сто дурнів навчить.

4. На двох колесах мчу я, наче
Кататися на мені люблять всі

Тримаюся я тільки на ходу,
А якщо стану – зразу упаду.

5. На базарі їх не купиш.
На дорозі не знайдеш,
І не зважиш на терезах,
І ціни не підбереш.

6. Біля школи на перерві
Дітлахів гурти веселі:
Одні бігають, стрибають.
Інші щось розповідають.
Раптом продзвенів дзвінок
Всі побігли на...

(Відповідь на 15 стор.)

ДИТЯЧІ СТОРІНКИ

Дорогі учні і вчителі!

Щиро вітаємо Вас з початком нового навчального року, бажаємо міцного здоров'я, невичерпної енергії, великих успіхів у навчальній праці.

Тамара Коломієць

ПЕРША ВЧИТЕЛЬКА

Букварі і читанки,
Парти в два ряди.
Наша перша вчителька
В серці назавжди.
Споришева стежечка,
Стежечка-мережечка,
Що водила нас
Ще у перший клас.

Сонце світлі зайчики
Сипле у шибки.
Кришать крейду пальчики -
Пишуть палички.
Добре нам читається -
Вчителька всміхається.
А як хтось не зна -

Хмуриться вона.
Скільки розгадали ми
З нею загадок!
Скільки прочитали ми
Віршів і казок!
Стороною рідною
Дниною погідною
Йшли через покіс
У багрянний ліс.

Наша перша вчителька
Інших навча.
Букварі і читанки їм вона вруча.
Споришева стежечка,
Стежечка-мережечка,
Інших перший раз
Повела у клас.

Владимир Дмитренко

ШКОЛЯРКА

Іде малесенька Галинка,
Маленька мамина перлінка,
В руці портфелік свій несе,
Радіє дівчинці усе.
Навколо гарно, як ніколи,
Бо йде школярочка до школи. Іде, щоб
розуму набратись,
Навчитись думати й писати,
Людей і мову шанувати.
Чи йде, чи над землею лине,
І їй всміхається Україна.

ГУМОР

ЦІКАВА АРИФМЕТИКА

– Скільки учнів у вашому класі?
– З учителькою – тридцять п'ять.
– Отже, без неї тридцять чотири!
– Е, ні! Без учительки в класі не залишиться жодної душі!

ПІШОВ ДО ШКОЛИ

– Ну, і чому ж тебе, синку, навчили?
– Нічому, – зітхнув першокласник. –
Звеліли завтра знову прийти.

ПОРТФЕЛЬ З П'ЯТІРКАМИ

Батько купив синові портфеля і наказав:

– Дивися ж, хлопче, щоб ти щодня приносив повний портфель десятком.
– А куди ж я покладу підручники?

МАЛЕНЬКИЙ ХЛОПЧИК ВПЕРШЕ ПІДГОТОВКА ДО МАСКАРАДУ

Учень запитує свого товариша:
– Як ти гадаєш, яку маску мені варто надіти на шкільний маскарад?
– Навіщо тобі маска? Вимий як слід своє обличчя – і тебе ніхто не впізнає!

СЛУХНЯНА

Першокласниця приходить з школи, а мама питає:
– Оленко, а хто за тобою сидить?
– Я не знаю, бо вчителька казала, що назад обертатися не можна.

Друг — це перш за все той, хто не береться судити.

(Антуан де Сент-Екзюпері)

Я не довіряю людям, які стверджують, що у них багато друзів. Це означає всього лише, що вони погано розбираються в ближніх.

(Карлос Руїс Сафон)

Хороший друг зберігає секрети. Крайній друг допомагає зберігати секрети.

(Лорен Олівер)

Швидка дружба закінчується довгою ворожнечею.

(Віктор Суроров)

Залишитися без друзів найгірше після злиднів, нещастя.

(Даніель Дефо)

Де б ми не були, з друзями завжди відчуваємо себе як вдома.

(Генрі Драммонд)

Для відданого друга не можна зробити дуже багато.

(Генріх Ібсен)

(Відповідь з 14 стор.)

1. Барабан

2. Гумка

3. Книга

4. Велосипед

5. Знання

6. Урок

ЗАВЖДИ НА ПЕРШІМ МІСТІ

На Буковині існує конкурс «Comori de suflet românesc» в якому беруть участь і художніх гуртки меншин, які тут живуть у дружбі з румунами та іншими національностями. На Буковині фольклор був і значною мірою залишається міжкультурним явищем, поєднанням особливих неповторних рис різних культур – румунської, української, польської, єврейської, угорської, німецької, російсько-липованської та інших.

Вокальний гурт «Негостинські голоси» взяв участь на цьому конкурсі і зайняв перше місце на місцевій фазі і перше місце у фінальній фазі, котра відбулася на 29 липня в місті Кимпулунг Молдовенеск. Тут відбувається щороку великий фестиваль «Буковинські зустрічі».

«Буковинських зустрічей».

Три дні триває цей фестиваль, де лунають буковинськими горами пісні і танці кожної меншини. Наш гурт був присутній на цьому фестивалі і минулими роками і завжди був на першому місці.

«Буковинські зустрічі» завжди приносять всім незабутні враження, фестивальне свято наповнене радісними зустрічами та успішними сценічними презентаціями, які стають важливою подією для Буковини, її

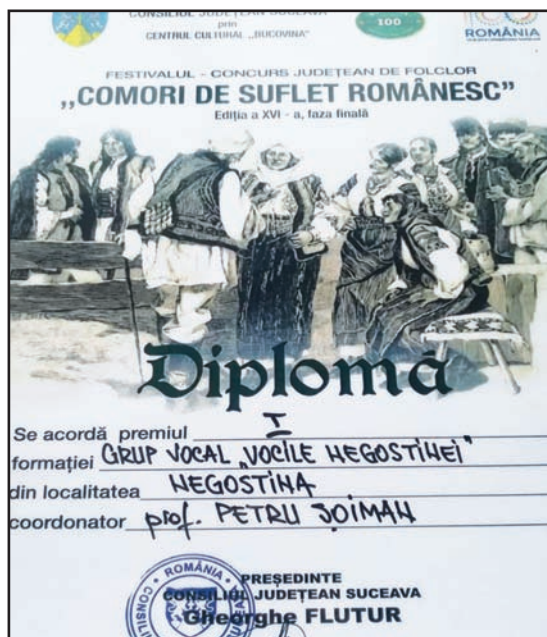
колишніх та нинішніх мешканців.

Буковинці розсіяні по цілому світі, а тепер, у липні, щороку мають нагоду зустрічатися всі ті, що люблять і шанують буковинську культуру.

кошишніх та нинішніх мешканців. Буковинці розсіяні по цілому світі, а тепер, у липні, щороку мають нагоду зустрічатися всі ті, що люблять і шанують буковинську культуру.

В ці дні Буковина дістала назву «Мала Європа». Там знаходилися і різні експозиції культурних експонатів, була мала торговиця, де люди обзирали і купували те, що їм подобалося, і було звідки. Любим і шануймо нашу працю, нашу культуру, бо вона нас репрезентує. Хто любить українську пісню, той щире серце має. Віра у Бога і справедлива пісня

та традиції.

«Буковинські зустрічі» проходять у чотирьох країнах, а цей проект координує Регіональний центр культури у місті Піла – Польща. Його географічний та часовий масштаби вимагають систематичної співпраці організаторів фестивалю та буковинських представників у Польщі, Україні, Румунії та Угорщині. Участь у фестивалі колективів, що складаються з кількох поколінь, молодіжних та дитячих груп, стає гарантією збереження регіональної традиції. Активна участь у проекті багатьох молодих людей свідчить про те, що культура Буковини є не «закритою», а живою, забезпечує передачу традицій з покоління в покоління та доводить перспективність

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România